

ONDER DE AANDACHT

PROJECT "MAAS IN BEELD": ENTHOUSIASTELINGEN GEZOCHT!

Sinds de start van het eerste natuurontwikkelingsgebied langs de Maas, Koningssteen in 1990, is er vreselijk veel gebeurd. We hebben gezien hoe snel de natuur van het rivierengebied zich kan herstellen en welke soorten weer spontaan terugkeren. Daarnaast leren we steeds meer over de werkelijke ecologie van de Maas, de werking van natuurlijke processen en wat dit betekent voor inrichtingsplannen en het rivier- en natuurbeheer in het Maasdal. Sinds 1990 is er naar schatting 2.500 ha nieuw natuurgebied langs de Maas tussen Maastricht en Den Bosch bij gekomen. Toch is er nooit een systematisch en compleet overzicht gemaakt van het resultaat van al deze initiatieven.

Bart Peters en Gijs Kurstjens hebben het initiatief genomen voor het project "Maas in Beeld". In dit project werkt nu al een groot aantal partijen samen aan de analyse van de ontwikkelingen. Voorlopig zijn dat Rijkswaterstaat, het Ministerie van LNV, de Maaswerken, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Stichting Ark, maar dit zullen er nog meer worden. De belangrijkste doelen zijn:

- Een zo compleet mogelijk beeld van flora en fauna (vooral insecten, maar bijvoorbeeld ook zoogdieren) in natuur(ontwikkelings)gebieden; ook een compleet beeld van alle beschermde soorten langs de hele Maas;
- De Maas weer op de kaart zetten en stimulans zijn voor verdere ontwikkelingen en projecten; weer munitie zijn voor het verhaal van natuurherstel langs de Maas naar publiek, overheden en vakorganisaties; projecten als Grensmaas, Zandmaas, Maascorridor en Meer Maas inhoud geven in de discussies naar buiten toe.
- Inzichtelijk maken wat nu de succesfactoren (of juist faalfactoren) zijn van ecologisch herstel langs de Maas; welke processen zijn belangrijk, wat zijn de lessen voor het beheer en hoe kan er in het rivier-

beheer en bij inrichtingsplannen op ingespeeld worden.

Hier hoort ook bij dat we mensen die graag langs de Maas kijken een platform willen bieden om weer gegevens en ideeën bij elkaar te brengen. Als start is hiervoor onlangs een mailcirkel de lucht ingegaan waarop mensen alle interessante waarnemingen uit en ideeën voor het Maasdal met elkaar kunnen delen. Aanmelden kan door een (leeg) mailtje te sturen naar: maasnatuursubscribe@yahoogroups.com of via de website: <http://groups.yahoo.com/group/maasnatuur>.

Het is de bedoeling dat het project minimaal twee jaar gaat lopen en dat soorten nauwkeurig (GPS) in kaart worden gebracht. Gellet op de enorme schaal van het project (het winterbed van de Maas tussen Eijsden en Ammerzoden) kunnen we hierbij alle hulp gebruiken. Daarom willen we via deze weg alle leden van het Genootschap oproepen om mee te doen (bijvoorbeeld een vast terrein inventariseren). Geïnteresseerde studenten zijn ook welkom.

Voor informatie kunt u contact opnemen met: Bart Peters, tel. 024-3502727/06-45018861, e-mail: bartpeters@drift.nl en/of Gijs Kurstjens, tel. 024-3223180, e-mail: g.kurstjens@planet.nl.

UITWISSELING VERSPREIDINGSGEGEVENS LIBELLEN

Op 17 januari 2006 heeft het algemeen bestuur van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg een overeenkomst gesloten met de samenwerkende landelijke libellenorganisaties om tot uitwisseling van verspreidingsgegevens van libellen in Limburg te komen. Daar waar in Limburg inventarisatiegegevens van libellen veelal door leden van het Genootschap worden verzameld, wordt dit op landelijk niveau door verschillende organisaties gedaan. Hierbij gaat het om de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (NVL), de Vlinderstichting en de Stichting European Invertebrate Survey Nederland (EIS-Nederland). Omdat in Limburg een groot aantal zeldzame libellensoorten voorkomen, en de verspreiding in Nederland van een aantal hiervan tot Limburg beperkt is, wordt onze provincie regelmatig door niet Genootschapsleden bezocht. De waarnemingen van libellen worden meestal aan één van de drie genoemde landelijke organisaties doorgegeven. Met de

ondertekening van de overeenkomst komen deze gegevens ook voor het Genootschap beschikbaar en kunnen ze onder andere worden gebruikt voor het opstellen van de verspreidingsatlas. Jaarlijks worden deze verspreidingsgegevens aan het Genootschap overgedragen. Omgekeerd worden de Limburgse verspreidingsgegevens die bij het Genootschap voorhanden zijn met de landelijke organisaties uitgewisseld. Op deze manier wordt bij alle organisaties een zo compleet mogelijk beeld verkregen van deze interessante soortgroep in Nederland.

Rob Geraeds, vice-voorzitter NHGL

NATURA 2000 KRIJGT VORM Inspraak over begrenzings- en natuurwaarden geopend

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wijst dit jaar in Nederland 162 Natura 2000-gebieden (23 in Limburg) aan. Deze gebieden herbergen op Europees niveau zeer waardevolle natuur. Deze natuur is na aanwijzing als Natura 2000-gebied wettelijk beschermd onder de Natuurbeschermingswet 1998. Voor de dagelijkse praktijk in en rondom deze gebieden zullen er de nodige consequenties zijn. Zo zullen projecten en plannen in en rondom deze gebieden, die mogelijke schadelijk zijn voor de natuurwaarden, voortaan een vergunning nodig hebben.

De aanwijzing van de Natura 2000-gebieden is een uitvloeisel van de nieuwe Natuurbeschermingswet die sinds 1 oktober 2005 in werking is. Daarmee heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd, en heten de Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden in Nederland voortaan Natura 2000-gebieden. Voor elk van de 162 Natura 2000-gebieden (23 in Limburg) worden in de aanwijzingsbesluiten de instandhoudingsdoelstellingen, of wel de te beschermen natuurwaarden, geformuleerd. Daarnaast worden de grenzen van elk gebied nauwkeurig aangegeven.

Vóór de zomer zendt de minister van LNV de eerste voorstellen voor de begrenzing en de instandhoudingsdoelstellingen naar de Tweede Kamer. Na de zomer begint dan een openbare procedure waarbij de aanwijzingsbesluiten ter inzage liggen en belanghebbenden kunnen reageren. Eind van het jaar

zullen dan de eerste aanwijzingen formeel vastgesteld kunnen worden.

Binnen drie jaar na de aanwijzing moet de provincie en rijk voor elk gebied een beheersplan opstellen, waarin staat welke maatregelen nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken, en voor welke activiteiten wel of geen vergunning nodig is. Bij het opstellen van een beheerplan zullen de eigenaren, grondgebruikers en belanghebbenden betrokken worden. Meer informatie is te vinden op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving.

NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG

Jaarverslag 2005

1 Inleiding

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL) is een particuliere organisatie ter bevordering van natuurstudie. Belangrijke activiteiten zijn het organiseren van onderzoeksprojecten, excursies, lezingen en het faciliteren van veldonderzoek. De verzamelde gegevens worden opgeslagen in een centrale databank en zijn voor uiteenlopende doelen beschikbaar voor derden. Verder geeft de vereniging een eigen maandblad uit. De provincie Limburg ondersteunt de organisatie door jaarlijks een bijdrage in de exploitatiekosten beschikbaar te stellen. Het voorliggende jaarverslag schetst een beeld van de activiteiten en behaalde resultaten in het jaar 2005.

2 Leden en bestuur

Het aantal geregistreerde leden van de vereniging vertoonde in 2005 een lichte daling van 1241 naar 1226. De contributie wordt in 2006 verhoogd. Deze verhoging is noodzakelijk gezien de verschillende kostenstijgingen en het wegvallen van een deel van de exploitatiesubsidie van de provincie Limburg. Het onderstaande overzicht geeft de verdeling van het aantal leden over de onderscheiden categorieën weer.

Categorie	Aantal per			
	'05	'04	'03	'02
Jeugd en student-leden	28	37	38	62
65+ leden	222	217	199	191
Gewone leden	932	950	951	1064
Instellingen	37	37	38	41
Totaal betalende leden	1219	1241	1226	1358

In 2005 is een nieuwe ledenadministrateur gevonden in de persoon van Gulguz Yildiz. De

werkzaamheden worden in 2006 door Nico van de Wal overgedragen. Wel draait hij nog mee op de achtergrond om te zorgen dat de nieuwe ledenadministratrice goed wordt ingewerkt. De werkzaamheden worden uitgevoerd in het Genootschapskantoor te Roermond.

Het bestuur werd uitgebreid met twee nieuwe leden: Denis Frissen en Leo Hobus. Verder traden Reinier Akkermans (vice-voorzitter), Henk Schmitz (secretaris) en Henk van de Wijden (penningmeester) binnen het Dagelijks Bestuur af. Drie nieuwe dagelijks bestuursleden werden aangesteld: vice-voorzitter Rob Geraeds, penningmeester Leo Hobus en secretaris Raymond Pahlplatz. Het dagelijks bestuur bleef ondanks een flinke wisseling van de wacht op volle sterkte.

Ook werd afscheid genomen van enkele lang zittende en actieve algemeen bestuursleden: Corrie Adams-Kaastra, Ed Gubbels en Frans Mertens. Het Genootschap streeft naar een krachtig bestuur. Voor het AB worden nog enkele personen gezocht (en actief benaderd). Per 31 december was de samenstelling van het bestuur als volgt.

Frans Coolen	voorzitter
Rob Gereads	ondervoorzitter
Raymond Pahlplatz	secretaris
Leo Hobus	penningmeester
Joof Teeuwen	plaatsvervangend secretaris
Wouter Jansen	lid algemeen bestuur
Denis Frissen	lid algemeen bestuur
Jan Hermans	lid algemeen bestuur
Annelies Heijnen	lid algemeen bestuur
Arjan Ova	lid algemeen bestuur
Olaf Op den Kamp	lid algemeen bestuur
Joep Orbons	lid algemeen bestuur
Nicole Reneerkens	lid algemeen bestuur
Henk Schmitz	lid algemeen bestuur

3 Activiteiten van studiegroepen en kringen
Het aantal Studiegroepen bleef in 2005 gelijk. De vijftien resterende Studiegroepen en vijf Kringen organiseerden met wisselende intensiteit activiteiten als lezingen, excursies, onderzoeksprojecten, werkdagen en cursussen. De meeste activiteiten zijn zowel voor leden als niet-leden van het Genootschap toegankelijk.

Een nieuwe 'studiegroep' werd opgericht: Jeugd Natuur Netwerken. Het betreft een studiegroep die jongeren op brede wijze betreft bij het uitvoeren van natuuronderzoeken.

Uit het onderstaande overzicht blijkt dat in totaal zo'n 270 activiteiten plaats vonden, waarbij het aantal deelnemers varieerde van 3 tot 80, met een gemiddelde van 18.

Onderstaand volgt een opsomming van de meest in het oog springende activiteiten. De Zoogdierenwerkgroep organiseerde voor de derde maal een zoogdierencursus. De cursus startte dit jaar in Venlo en begon in september en bestaat uit tien bijeenkomsten, inclusief veldexcursies. De Zoogdierenwerkgroep vierde bovendien in december haar 25 jarig bestaan met een inventarisatieweekend op de Meinweg, een themanummer van het Natuurhistorisch Maandblad en een feestelijke avond met diverse lezingen.

Naast internetnieuwsgroepen over vogels en insecten werd in 2005 ook een nieuwe infomailgroep toegevoegd: zoogdierinfolimburg. Op deze mailgroep kunnen geïnteresseerden wetenswaardigheden melden over zoogdieren.

In het kader van de nog uit te brengen zoogdieratlas werden oproepen gedaan over kattenvangsten, huismuizen en zoogdieren in en rondom huis.

Kring of Studiegroep	2005 aantal activiteiten	2005 gemiddeld aantal deelnemers
Herpetologische Studiegroep	5	10
Plantenstudiegroep	85	10
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeves	5	40
Vlinderstudiegroep	10	6
Zoogdierenwerkgroep	12	10
Paddestoelenstudiegroep	30	12
Vissenwerkgroep	0	0
Sprinkhanenstudiegroep	3	5
Vogelstudiegroep	2	80
Werkgroep Behoud Schinveldse Bossen en Brunsummerheide	0	0
Mossenstudiegroep	40	3
Werkgroep Meinweg	5	6
Libellenstudiegroep	3	10
Mollusken Studiegroep Limburg	10	4
Fotostudiegroep	4	20
Kring Maastricht	9	15
Kring Heerlen	15	27
Kring Venlo	24	11
Kring Roermond	3	35
Kring Venray	8	18

Alle projecten, maar ook lezingen en excursies, kwamen regelmatig onder de aandacht bij de regionale of provinciale media.

De plantenstudiegroep bracht haar 25 jubileum (in 2004) nogmaals onder de aandacht met de uitgave van een themanummer van het maandblad van maart 2005.

De Sprinkhanenstudiegroep organiseerde in augustus een Limburgse inventarisatie naar de Grote groene sabelsprinkhaan. Dank zij de goede publiciteit aan deze inventarisatie (Dagblad De Limburger, L1-radio) was er een grote respons.

Het jaarlijkse inventarisatieweekend van het Genootschap vond in 2005 met ruim 30 deelnemers voor de zesde keer plaats in het weekend van 25 tot 27 juni. Het onderzoeksgebied was dit keer het gebied ten westen van de Maas in Noord-Limburg, in de omgeving van Venray.

Kring Roermond heeft in 2005 een nieuwe start gemaakt door de activiteiten nieuw leven in te blazen. Uit de opkomst tijdens de eerste lezingen in het winterprogramma bleek dat het enthousiasme in omgeving Roermond duidelijk nog aanwezig is. Het nieuwe kringbestuur gaat actief op zoek naar enkele nieuwe bestuursleden en gaat met nieuw elan invulling geven aan diverse activiteiten.

4 Huisvesting en personeel

In 2005 eindigde de eerste contractperiode voor de huur van het pand van het GroenHuis, waarin ook het Natuurhistorisch Genootschap is gevestigd. De zoektocht naar een kostenefficiëntere samenwerking leidde tot het voornemen van een verhuizing binnen het GroenHuis. Hiermee is een vermindering van het aantal vierkante meters gevonden voor het Genootschap met als voordeel iets lagere maandlasten (*volgens de jaarrekening zijn de kosten afgenomen*). Eind 2005 bleek het huurcontract met de gemeente Roermond echter nog niet getekend.

De personele bezetting van het kantoor nam af. Het contract van Jacob van der Weele (coördinator herpetofauna-atlas) liep af, evenals dat van Boudewijn Jacobusse (tijdelijk contract bij de NatuurBank). De vaste bezetting van het kantoor veranderde dit jaar verder niet en bestond uit:

- Henk Heijligers (bureau manager voor 32 uur per week);
- Roel Steverink (redactieassistent met een volledig dienstverband);
- Neeltje Huizenga (16 uur per week voor

de voorbereidingen van een Limburgse zoogdierenatlas en 20 uur per week bij de NatuurBank).

Daarnaast werkte Antoinette Duysters gedurende één dagdeel per week als vaste vrijwilliger op het kantoor. In 2005 is een stagiaire van Hogeschool Zuyd gestart om de digitale infrastructuur te beschrijven van de Genootschapsite en de ledenadministratie. Tevens wordt nagegaan in welke vorm de site extra functionaliteit kan krijgen voor leden, kringen en studiegroepen.

In het jaar 2005 werd duidelijk dat dienstverbanden in het kader van de Instroming en Doorstroming (I&D) in de komende jaren worden afgebouwd. Voor het Genootschap heeft dit eveneens personele consequenties voor Roel Steverink. De financiële middelen van het Genootschap zijn niet toereikend zijn dienstverband uit eigen middelen te bekostigen.

De procentuele verdeling van de arbeidstijd van de bureau manager was als volgt.

Omschrijving	'05	'04	'03	'02
Totaalaantal uren	1423	1474	1048	945
Kantoor en organisatie	26%	23%	26%	27%
Bestuur (overleg, secretariaat)	7%	5%	7%	8%
Automatisering en gegevensbeheer	29%	35%	20%	19%
GroenHuis	6%	6%	4%	5%
Redactie Maandblad	19%	17%	27%	27%
Projecten en overig	13%	14%	16%	14%

5 Maandblad en publicaties

De samenstelling van de redactie van het *Natuurhistorisch Maandblad* bleef ongewijzigd. Er verschenen twaalf nummers van het Maandblad. In totaal telde de jaargang 2005 exclusief de omslagen 280 pagina's. Twee van de twaalf afleveringen waren themanummers: het maartnummer met de titel '25 jaar plantenstudiegroep' ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Plantenstudiegroep en het novembernummer met als titel 'Herstel van natte natuur in Limburg' ter gelegenheid van 15 jaar verdrogingsbestrijding.

Het tijdschrift *Limburgse Vogels* van de Vogelstudiegroep zorgde in 2005 voor een goed vervolg (Editie 2005) met de nieuwe redactie. Wederom werd een interessant nummer uitgebracht.

De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven brengt met ondersteuning van het

Genootschap het eigen tijdschrift *SOK-Medelingen* uit. In 2005 verscheen nummer 42 in deze reeks.

In 2005 verschenen wederom - al dan niet regelmatig verschijnende - periodieken of mededelingenbladen voor de leden van verschillende studiegroepen en kringen zoals de Kring Venlo, de Paddestoelenstudiegroep, de Herpetologische Studiegroep, de Vogelstudiegroep en de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven.

De Stichting Natuurpublicaties Limburg bracht voor het Genootschap de *Werkatlas zoogdieren in Limburg* uit.

6 Promotie en publiciteit

De jaarlijkse Genootschapsdag vond op 12 februari 2005 voor de achtste keer plaats op de vaste locatie Bisschoppelijk College Broekhin te Roermond. Deze jaarlijkse ontmoetingsdag voor Genootschapsleden was met ongeveer 200 deelnemers opnieuw goed bezocht.

Naast een grote variatie in lezingen was er de presentatie van ECOLOG, het nieuwe waarnemingsstelsel van het Genootschap. Het invoeren en nazoeken van (eigen) waarnemingen op de PC thuis behoort inmiddels tot de mogelijkheden.

Een andere activiteiten waarbij het Genootschap in de publiciteit trad en een groot publiek bereikte was de 'Nacht van de Grote groene sabelsprinkhaan'.

7 Beleidsbeïnvloeding

In 2005 bleef beleidsbeïnvloeding beperkt tot de bekende lopende zaken rond het industrieterrein Keulsebaan Zuid te Roermond. De Herpetologische Studiegroep tekende samen met de Milieufederatie bezwaar aan tegen het een industrieterrein bij Echt in verband met het voorkomen van de Kamsalamander.

Niet direct beleidsbeïnvloeding, maar wel van grote betekenis voor de Limburgse mergelgroeven, is de afronding van de gedragscode voor beheer, onderzoek en recreatie in onderaardse kalksteengroeven in relatie tot vleermuisbescherming en vleermuisonderzoek.

Bij eventuele gesignaleerde zaken wordt contact opgenomen met de Milieufederatie. Individuele leden en bestuursleden besteden wel meer tijd en energie aan beïnvloeding van beleid middels deelname in

bestuurs- en adviesorganen. Onderstaand volgt een niet uitputtende opsomming van deze activiteiten in 2005.

Overlegorgaan	Deelname
Bestuur Limburgs Landschap	Frans Coolen
Beheersadviescommissie Limburgs Landschap	Joof Teeuwen, Jan Hermans,
Adviescommissie beheer Beegderheide	Wouter Jansen, Jan Hermans, Joof Teeuwen en Henk Heijligers
Klankbordgroep Natuurvisie Roermond West	Wouter Jansen
Roermonds Natuuroverleg	Kring Roermond
Overleg met Stichting de Marke (Venray)	Joof Teeuwen en Henk Heijligers
Milieuoverleg met de gemeente Venlo	Kring Venlo
Gebiedscommissie Reconstructie Meerlo-Wanssum	Joof Teeuwen
Contactcommissie Sint Pietersberg	Rik Bastiaens
Hamsteroverleg Limburg	Wim van Mourik
Gebruikersgroep Nationaal Park De Meinweg	Wouter Jansen
Coördinatiegroep CNME Maastricht	Bert Op den Camp

Voortgang projecten

Zie tabel hiernaast.

8 Financien

De totale exploitatiekosten bedroegen in 2005 afgerond € 249.700. Het boekjaar werd afgesloten met een positief saldo van circa € 3800. Voor de reguliere exploitatie stelde de provincie Limburg een bijdrage van

Project	Voortgang in 2005
Adderonderzoek op de Meinweg	Project loopt door in 2006
Atlas Avifauna Limburg	Dit omvangrijke project loopt ten einde. Het project is echter dermate omvangrijk dat de daadwerkelijke afronding en publicatie ervan pas in 2006 wordt verwacht.
Libellenatlas	In 2005 werden wederom de nodige waarnemingen verzameld.
Flora van Midden-Limburg	Het veldwerk voor deze atlas werd voortgezet in 2005 en zal ook in 2006 nog doorgaan. Aanvang met schrijven is gepland in 2008. De publicatie van het boek wordt verwacht in 2009 of 2010.
Zoogdierenatlas van Limburg	Na de publicatie van de voorlopige verspreidingsatlas is een goed beeld ontstaan van de huidige kennis en leemten. De projectmedewerker zorgde voor enkele interessante projecten, met een aanzienlijke respons van niet-leden (een interessante groep voor het Genootschap).
Herpetofauna-atlas van Limburg	Dit project is in de planning iets achterop geraakt. Goede vorderingen zijn gemaakt, maar door de afloop van het contract van de projectcoördinator is de voortgang van het project enigszins onder druk gekomen. Inmiddels is een projectteam bezig met het coördineren van de vereiste vervolgvactiteiten. De atlas ziet vermoedelijk het licht in 2007.
Sprinkhanen van Limburg	Samen met het Bureau EIS-Nederland (European Invertebrate Survey) werkte de Sprinkhanenwerkgroep in 2005 verder aan de voorbereiding van een Limburgse verspreidingsatlas van sprinkhanen en kreken. Enkele excursies werden georganiseerd en bovendien was er speciale aandacht voor de grote groene sabelsprinkhaan.
Atlas van zeggesoorten in Limburg	De werkzaamheden voor dit project liepen door in 2005.
Digitaliseren en indexeren van het Maandblad	In 2005 is een enkele maal overleg gevoerd om dit project vorm te geven. Voorgenomen is het project te koppelen aan het 100-jarig bestaan van het Genootschap. Het einddoel is de uitgave van alle jaargangen van het Maandblad op DVD.
100-jarig bestaan	Hoewel nog in het verschiet, zijn de eerste activiteiten op dit vlak ontplooid. Nagedacht wordt over de invulling en activiteiten van het 100-jarig bestaan.

€ 72.894,00 beschikbaar. De opbrengsten van contributies en giften bedroegen ruim € 36.000 tegenover € 40.000 in 2004. De overige inkomsten bestonden onder meer uit projectsubsidies, verkoop van publica-

ties en loonsubsidie voor de redactieassistent.

Vastgesteld door de ledenvergadering op 31 maart 2006

BINNENWERK BUITENWERK

OP DE WEBSITE WWW.NHGL.NL IS DE MEEST ACTUELE AGENDA TE RAADPLEGEN

● **ZATEROAG 5 AUGUSTUS** organiseert **Kring Venlo** een plantenexcursie naar Raaijweiden. Vertrek om 9.00 uur vanaf de bocht in de Venrayseweg ten noorden van de spoorbrug.

● **ZATEROAG 6 AUGUSTUS** organiseert **Kring Venlo** een excursie naar de Weerterbos. De excursie vertrekt om 7.00 uur vanaf NS-station Venlo.

● **DINSDAG 8 AUGUSTUS** verzorgt de **Mossenstudiegroep** een practicummiddag in het IVN-gebouw te Ransdaal. Aanmelding bij Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

● **OONOEROAG 10 AUGUSTUS** is er een practicumavond van de **Paddestoelenstudiegroep** in het IVN-zaaltje onder de bibliotheek van Ransdaal. Opgave bij Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

● **ZATEROAG 12 AUGUSTUS** organiseert de **Libellenstudiegroep** een excursie naar de omgeving van Vaals en Wolfshaag. Verplichte aanmelding bij J. Hermans (tel. 0475-462440).

● **ZATEROAG 12 AUGUSTUS** verzorgt **Kring Venlo** een plantenexcursie naar de Ravennenvennen. Vertrek om 9.00 uur vanaf de parkeerplaats achter industrieterrein Lomm.

● **ZATERDAG 12 AUGUSTUS** houdt de **Plantenstudiegroep** in samenwerking met Floron een streepexcursie naar Geverik (coördinaten: 183-326). Jan Egelmeers (tel. 043-6042655, egelmeers@nutsonline.nl) vertrekt om 10.00 uur vanaf NS-station Maastricht.

● **ZONOAG 13 AUGUSTUS** organiseert **Kring Venlo** een insectenexcursie op de Groote Heide bij Venlo. Sjaak Gubbels vertrekt om 14.00 uur vanaf het Informatiecentrum Venlo.

● **OINSOAG 15 AUGUSTUS** verzorgt de **Mossenstudiegroep** een practicummiddag in het IVN-gebouw te Rans-

daal. Aanmelding bij Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

● **ZATEROAG 19 AUGUSTUS** houdt de **Plantenstudiegroep** een excursie naar de zinkflora rondom Hammersberg en Brockenberg nabij Stolberg (D). Herbert Theissen (Herbert.Theissen@bs-aachen.de) vertrekt om 9.00 uur vanaf NS-station Maastricht.

● **ZATEROAG 19 AUGUSTUS** organiseert **Floron** (i.s.m. de Plantenstudiegroep) een streepexcursie naar het stedelijk gebied van Deurne (coördinaten: 183-386). Vertrek om 10.00 uur vanaf NS-station Deurne. Inlichtingen bij Leo Spoomakers (tel. 043-3255398; spoomakers@home.nl).

● **ZONDAG 20 AUGUSTUS** organiseert de **Mollusken Studiegroep Limburg** een excursie naar de omgeving van